

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1999-2000

20 oktober 1999

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ECONOMIE, LANDBOUW, WERKGELEGENHEID
EN TOERISME

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, over de mogelijke realisatie van het gecontroleerd overstromingsgebied in Kruibeke-Bazel-Rupelmonde en de gevolgen hiervan op het landschap en voor de landbouw

Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme

Woensdag 20 oktober 1999

VOORZITTER : De heer André-Emiel Bogaert

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 10.06 uur.*

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, over de mogelijke realisatie van het gecontroleerd overstromingsgebied in Kruibeke-Bazel-Rupelmonde en de gevolgen hiervan op het landschap en voor de landbouw

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer De Meyer tot mevrouw Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, over de mogelijke realisatie van het gecontroleerd overstromingsgebied in Kruibeke-Bazel-Rupelmonde en de gevolgen hiervan op het landschap en voor de landbouw.

De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, ik zal eerst het probleem situeren, daarna een aantal beschouwingen formuleren en ten slotte enkele vragen stellen.

Het Sigmaplan kwam tot stand naar aanleiding van de overstromingen van 3 januari 1976 en 18 februari 1977. De toenmalige ministerraad heeft zijn goedkeuring gegeven aan het plan voor de beveiliging van het Scheldebekken tegen stormvloeden op de Noordzee. Het plan bestond uit drie luiken. Men wenste de dijken te verhogen en te verzwaren langsheen de aan de tijen gebonden rivieren. Daarnaast wilde men gecontroleerde overstromingsgebieden aanleggen. Het sluitstuk vormde de bouw van de stormvloedkering ter hoogte van Oosterweel.

Ik wens de veiligheid van de bewoners langs de Schelde te verzekeren zonder dat dit echter ten

koste gaat van het geboetseerde cultuurlandschap. Ook de kansen voor de landbouw en de recreanten – vissers, wandelaars, fietsers – moeten worden vrijwaard.

De realisatie van het gecontroleerd overstromingsgebied in Kruibeke, Bazel en Rupelmonde is voor een groot deel van de bevolking een omstreden project. Recent werd een bouwaanvraag ingediend voor de aanleg van de ringdijk. Het is ondenkbaar dat men van deze polder een moeras zou maken. Veiligheid voor de Scheldebewoners is ook onze zorg. Het volledig onteigenen van deze polder en ze onderwerpen aan een zogenaamd gereduceerd tij is zinloos en pure verspilling.

Mevrouw de minister, welke visie hebt u op de totale inrichting van dit project ? Op welke wijze zullen landbouw, veeteelt en de natuurrecreatie in dit gebied worden verzoend ? Welke zijn de gevolgen van deze werken op dit prachtige landschap dat zelfs gedeeltelijk beschermd is ? Aan welke hoogte van de dijken nabij de woningen denkt u ? Wat zijn de gevolgen voor de landbouw ? Hoeveel landbouwbedrijven worden mogelijk getroffen ? Hoeveel hectaren wenst u te onteigenen ? Waar zijn die gebieden gelegen ? Bestaat er een raming van de kostprijs ?

Hoe zal het beheer van het water van de Barbierbeek in de toekomst worden uitgevoerd ? Heeft men alle valabele alternatieven onderzocht ? Ik denk hierbij aan de stormstuw en overstromingsgebieden op de rechteroever. Wat zijn de conclusies hieromtrent ? Op welke wijze is de bevolking van Kruibeke geïnformeerd over dit project ? Is er reeds een officieel overleg gepleegd met de burgemeester en met zijn administratie ? Wat waren de conclusies van dit overleg ? Mevrouw de minister, enkele vragen betreffen punten die niet tot uw bevoegdheden behoren, maar toch hangt alles in dit dossier samen.

De voorzitter : De heer Cordeel heeft het woord.

De heer Marc Cordeel : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, in 1976 werd, na de overstromingsramp in Ruisbroek, door de ministerraad beslist om, naar analogie met het Nederlandse Deltaplan, een Sigmoplan op te stellen en uit te voeren voor een betere beveiliging van het Scheldebekken. Er werd een periode van 10 jaar vooropgesteld om het ambitieuze plan te verwezenlijken. De uiterste datum was dus 1986.

Door een chronisch gebrek aan financiële middelen en politieke wil kunnen we vandaag niet anders dan tot de schrijnende vaststelling komen dat het Sigmoplan nog altijd niet volledig is uitgevoerd. Bijgevolg laat de beveiliging van het Scheldebekken tegen overstromingen nog steeds veel te wensen over.

Iedereen die het dossier volgt, weet dat het plan drie luiken omvat : het verhogen en versterken van de dijken, de aanleg van in totaal 13 overstromingsgebieden en de bouw van een stormstuw. Het dijkenplan is voor ongeveer 75 percent afgewerkt. Er zijn nu 12 overstromingsgebieden. Gezien de geraamde kostprijs, is de bouw van de stormstuw de afgelopen jaren nooit echt aan de orde geweest.

De aanleg van een overstromingsgebied in de polder van Kruibeke, Bazel en Rupelmonde is een andere optie. Het gebied is veruit het grootste qua oppervlakte en heeft dan ook een grote impact. Nog verder talmen met dit dossier is politiek onfatsoenlijk. De mensen die aan de Schelde wonen hebben recht op veiligheid.

Mevrouw de minister, engageert u zich om het potpolderproject nog tijdens deze zittingsperiode uit te voeren ? Voor welk concept zult u opteren ? Gaat het om een groen overstromingsgebied, zoals uitgewerkt door het Instituut voor Natuurbehoud ? Zo ja, welke oplossing stelt u dan voor aan de landbouwers die sowieso zullen worden onteigend ?

De voorzitter : De heer Stassen heeft het woord.

De heer Jos Stassen : Mevrouw de minister, mijnheer de voorzitter, ik stel vast dat een aantal collega's in minister Dua niet alleen op grond van haar capaciteiten, maar ook en misschien vooral op grond van haar bevoegdheden terecht een superminister zien.

In de vorige zittingsperiode heb ik in verband met dit dossier heel wat vragen gesteld en die vragen bleken bij heel wat ministers terecht te komen :

aan de minister van Ruimtelijke Ordening over het gewestplan, aan de minister van Openbare Werken over het Sigmoplan en meer bepaald met betrekking tot het concept en de techniciteit van het dossier, aan de minister van Landbouw over de door Stabo uitgevoerde studie in verband met de effecten op de landbouw, aan de minister van Milieu over de bodemvervuiling die vooral in de omgeving van Kruibeke bijzonder ernstig is en aan de minister-president over zijn al dan niet loos gebleken beloftes aan het gemeentebestuur van Kruibeke. Dit maar om te zeggen dat het om een bijzonder ingewikkeld dossier gaat dat reeds van 1978 dateert en dat in februari 1994 in een stroomversnelling is geraakt. Toen was de heer Kelchtermans minister van Openbare Werken en werd het dossier weer in de actualiteit gebracht als gevolg van de overstromingen in het IJzer- en Scheldebekken.

Mevrouw de minister, er werd u dus door uw voorgangers een zware en weinig fraaie erfenis op de schouders gelegd. Er werd in de vorige zittingsperiodes al heel wat gedebatteerd over de win-winsituaties, waarbij de veiligheid tegen overstromingen telkens tegenover de vooruitgang voor milieu en natuur werd gesteld. Uiteindelijk bleek het dossier volledig te verzanden in een kluwen van werk- en discussiegroepen over de MER, de rol van de landbouw, maar ook – waarom zouden we het niet durven zeggen – over de lobbying van bepaalde boerenorganisaties. Op heel wat vragen werd nooit geantwoord en die vragen worden nu opnieuw aan u voorgelegd. Wat moet er bijvoorbeeld gebeuren met het regenwater dat, bij zware regen, niet meer in de polders terecht kan ? Wat moet er gebeuren als het tot een onteigening van de landbouwgronden komt ? Als er dijken worden gebouwd, dan moet er toch eerst een landinrichtingsproject worden uitgewerkt ? De ministers Kelchtermans en Van Rompuy hebben daartoe geen enkel initiatief genomen. Verder stel ik mij vragen bij de rol van Aquafin in het hele verhaal en bij het traject van de ringdijk. Wat heeft de ernstige bodemvervuiling van de Kruibeekse polders als gevolg voor de lokale landbouw en voor het dossier in zijn geheel ? En, last but not least, wil ik wijzen op iets waarover de heer De Meyer het toevallig niet heeft gehad, iets wat op zichzelf reeds tekenend is : wat moet er namelijk met die bodemvervuiling gebeuren ?

Het is niet aan mij om u raad te geven, maar ik zal het voor één keer toch doen. Ik kan u enkel aanbevelen de zaak rustig te bekijken. Men kan moeilijk van u verlangen dat u dit dossier op één maand afhandelt als anderen daar zelfs in zes jaar tijd niet in geslaagd zijn.

De voorzitter : Minister Dua heeft het woord.

Minister Vera Dua : De heer Stassen zegt terecht dat het een bijzonder complex dossier betreft dat niet alleen op mijn bevoegdheden betrekking heeft. Ter attentie van de heer Cordeel wil ik alvast antwoorden dat het onze bedoeling is om binnen deze zittingsperiode in gezamenlijk overleg met alle betrokkenen tot een definitieve oplossing in en aanpak van dat dossier te komen.

Het uitgangspunt van het integrale project is de uitvoering van een beslissing van de Vlaamse regering om een ringdijk aan te leggen, met daaraan gekoppeld een gecontroleerd overstromingsgebied. Deze beslissing dateert van 9 februari 1994. De eerste prioriteit van het hele opzet is de veiligheid van de bewoners tegen overstromingen, een bevoegdheid van minister Stevaert.

Ondertussen werd het gebied in 1996 als Habitatrichtlijngebied bij Europa aangemeld. Bovendien werd het in 1998 als Vogelrichtlijngebied gekenmerkt. Dit is het gevolg van de beslissing van de Vlaamse regering over het verlenen van een bouwvergunning voor het Verrebroekdok. Er werd door de Vlaamse overheid aan de Europese Commissie gemeld dat door de natuurontwikkeling in het gebied van Kruibeke-Bazel-Rupelmonde in de nodige natuurcompensaties zal worden voorzien voor het verlies van de Habitat- en Vogelrichtlijngebieden op Antwerpen-Linkeroever. Dit betekent concreet dat bij de inrichting van het gebied zowel het voorkomen van overstromingen als de naleving van internationale verplichtingen inzake natuurbehoud centraal staan.

Zoals door de vraagsteller terecht opgemerkt, maken diverse maatschappelijke functies – landbouw, natuurrecreatie, enzovoort – momenteel gebruik van gronden in dit gebied. Als Vlaams minister van Leefmilieu én Landbouw is het in de eerste plaats mijn opdracht om de functies natuur en landbouw zo veel mogelijk op elkaar af te stemmen. Dit betekent enerzijds garanties bieden voor een leefbare landbouw die instaat voor een gezonde voedselproductie en anderzijds een antwoord geven op de maatschappelijke noden en wettelijke verplichtingen inzake natuurontwikkeling.

Binnen de VLM is men reeds een heel eind gevorderd in het kwantificeren van de nadelen als gevolg van natuurontwikkeling voor de landbouwexploitatie in de landinrichtingsprojecten Oost-Vlaanderen. Dit heeft kostbare knowhow opgeleverd.

Wat de onteigening betreft, ga ik als uitgangspunt eerst na in welke mate verweving van de landbouwfunctie met de natuurfunctie mogelijk is, eventueel gekoppeld aan vergoedingen in het kader van beheersovereenkomsten. Allicht zal er echter ook een deel moeten worden onteigend. Dat moet ter plaatse worden nagegaan. Daarbij moeten we ook rekening houden met de bestaande bodemverontreiniging, waardoor het voor de landbouwers op termijn toch onmogelijk wordt om op die gronden te blijven werken. Ook is het statuut van overstromingsgebied niet vanzelfsprekend voor landbouwgronden. Daarom moet worden nagegaan of bepaalde stukken niet moeten worden onteigend. Dat moet dan wel gebeuren in overleg met de landbouwers en na een grondige studie van de plaatselijke situatie.

De inrichting als overstromings- en natuurgebied biedt belangrijke potentiële mogelijkheden op het vlak van recreatie, wat een sociale functie is. Wandelaars zullen nog steeds welkom zijn op de veilige paden en voor de vissers zullen nieuwe locaties ontstaan, bijvoorbeeld in de wachtbekkens. In elk geval zal de aantrekkelijkheid van het gebied voor bijvoorbeeld dagrecreanten verhogen.

De tweede vraag ging over het landschap. Alleen de vallei van de Barbierbeek tussen de autoweg E17 en de gewestweg Bazel-Kruibeke is beschermd als landschap. Overeenkomstig de studie van Stabo, uitgevoerd in opdracht van de administratie Land- en Tuinbouw, zal de aanleg van een nieuwe dijk en een ringgracht 40 tot 50 hectaren landbouwgrond in beslag nemen.

De beslissing over de hoogte van de dijk, wat ook een landschappelijk aspect is, behoort niet tot mijn bevoegdheden. In het Sigmaphan is de hoogte bepaald op 8,5 meter. Dat is nodig om de veiligheid van de bewoners van het Schelde-estuarium te vrijwaren. Het bestaande polderlandschap zal niet zomaar verdwijnen en het grootste deel van het gebied behoudt zijn landschappelijk karakter. Overstroming met Scheldewater is vanuit historisch perspectief trouwens niet vreemd. Periodieke overstromingen, gekoppeld aan natuurontwikkeling, herstellen een deel van het oorspronkelijke landschap, met een meer gevarieerde flora en fauna als resultaat.

Wat zijn nu de gevolgen daarvan voor de landbouw? Volgens de eerder vermelde studie van Stabo omvat de huidige oppervlakte van het binnendijkgebied 665 hectaren, waarvan er 300 agrarisch worden gebruikt. Eventuele schade als gevolg van overstroming zou zijn geraamd op 22.700 frank

Dua

aan gebruiksverlies per hectare. Indien de Vlaamse regering opteert voor volledige onteigening, wat niet vanzelfsprekend is, zouden minstens drie, en wellicht zeven, landbouwbedrijven zoveel grond verliezen dat ze uiteindelijk onleefbaar worden. Zij zullen dan volledig moeten worden onteigend. Dat zou aanleiding geven tot een bijkomende aankoop van grond van 24 tot 91 hectaren. Er moet echter nog worden bepaald welke aandelen worden onteigend en voor welke aandelen een verweving mogelijk is.

De vierde vraag handelde over de Barbierbeek. Voor het gebied dat de overgang vormt tussen de ringdijk en de bewoonde zones, zijn door de afdeling Natuur van Aminoal aparte studies aanbesteed over het te stockeren debiet en de plaats waar bij stormtij het water kan worden opgevangen in retentiebekkens, evenals een landschapsstudie. De vrijwaring van de omwonenden van de Barbierbeek van overstroming door afstromend water uit het hinterland is een absolute prioriteit.

Op de vijfde vraag kan ik niet antwoorden. Dit behoort specifiek tot de bevoegdheden van minister Stevaert. U kunt hem daar het best zelf een vraag over stellen. Wat betreft de hele actie zal ik na onderzoek ons standpunt bekendmaken bij de Vlaamse regering. Het doel is uiteindelijk tot een algemene aanpak te komen. Dat zal moeten gebeuren met alle betrokken ministers.

Er werd ook gevraagd naar de betrokkenheid van de bevolking, of de bevolking van Kruibeke werd geïnformeerd over dit project, en of er al officieel overleg is. De werkgroep KBR heeft in elk stadium overleg gepleegd met de gemeente Kruibeke. Er werd ter plaatse ook geregeld vergaderd in het kasteel Wissekerke. Het ligt in mijn bedoeling, zoals in vele andere dossiers, om dit zoveel mogelijk in overleg met de bevolking en de gemeenten af te handelen. Ik werd al gewaarschuwd dat zulks in die gemeente niet zo vanzelfsprekend is, vermits de burgemeester geregeld overgaat tot gijzeling van mensen die zich met het dossier inlaten. Ik zal me dus nog moeten beraden over de wijze waarop ik overleg zal plegen met de bevolking. In elk geval is het belangrijk dat we in een landbouwdossier ook overleggen en afspraken maken met de landbouwers.

De voorzitter : De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer : Mijnheer Stassen, er hebben inderdaad mensen voor ons geleefd, en er zul-

len er nog leven na ons. Zo was er ook een regering voor deze, en er zullen er nog andere na komen. U verwijst naar bevoegdheden in het verleden en wil me een lesje geven. Welnu, de bevoegde minister in de vorige regering was de heer Baldewijns, die werd opgevolgd door de heer Stevaert. Misschien was u dat vergeten.

U verwijst naar allerlei vragen. Ik heb in het verleden vele vragen gesteld over de bodemverontreiniging in Kruibeke en zal dat in de toekomst nog doen. Het is inderdaad een ernstig probleem. Dat ik er vandaag geen vragen over stel, doet niets terzake.

Mevrouw de minister, ik wilde uw bijzondere aandacht vragen voor de bouwaanvraag. U kunt dat doorgeven aan uw collega. Ik verneem dat er met betrekking tot de situering van de bouwaanvraag enkele problemen bestaan. Op sommige plaatsen zou deze door het BPA Sportcentrum en een gebied met agrarische bestemming lopen. Dat is niet voorzien in het gebied van de potpolder. Misschien moet dit toch eens grondig worden nagekeken.

Ik onthoud uit uw antwoord vier elementen. U zult nakijken of een verweving landbouw-natuur in dit gebied in de toekomst mogelijk is. U hebt zich hier toe duidelijk geëngageerd. Er moet ter plaatse nog een verdere studie komen met een zo groot mogelijke betrokkenheid van de bevolking en het gemeentebestuur. Ik zal aan de burgemeester suggereren u vriendelijk uit te nodigen voor een onderhoud, want bij mijn weten is dat een zeer vredelievend man. Ik onthoud ook dat de dijkhoogte 8 meter zal bedragen. Dat is een belangrijke verklaring. Ik stel tevens voor om de studie van professor Verheyen van enkele jaren geleden, over de mogelijkheid om met gedifferentieerde dijkhoogten te werken, opnieuw op te vragen. Ik meen dat we er een paar zeer waardevolle suggesties uit kunnen halen.

De voorzitter : Minister Dua heeft het woord.

Minister Vera Dua : Mij is een dijkhoogte van 8,5 meter meegedeeld, maar dat behelst niet mijn bevoegdheid maar die van minister Stevaert. Ik denk echter dat hier geen discussie meer over bestaat omdat dit al is vastgelegd door de vorige regering.

Ik ben wel vergeten iets belangrijks te zeggen omtrent de verweving, mijnheer De Meyer. De idee is nog in een prematuur stadium, maar ik meen dat we moeten overwegen om voor het hele gebied een landinrichtingsproject uit te tekenen. Men heeft daar vrij goede ervaringen mee in Oost-

Dua

Vlaanderen op andere terreinen. Bij een dergelijke procedure worden de landbouwers vrij nauw betrokken. Men zou van de knowhow van de eerste landinrichtingsprojecten gebruik kunnen maken om dit ook toe te passen op dit vrij delicate dossier. Met grondig en gestructureerd overleg kunnen de diverse oplossingen onder de loep worden genomen. Dit is misschien iets voor een latere fase, maar volgens mij is dit een goede methode van werken.

De voorzitter : het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 10.29 uur.*
